

378. Szombathely, Juhász Gyula utca 15.

(Vas megye) Ró

2003. május 16. és június 13. között megelőző régészeti feltárást végeztünk, melynek folyamán a tervezett épület alatti kb. 300 m²-es területet (hrsz.: 5838) kutattuk meg.

A feltárás kezdetén a gépi földmunka során nagy mennyiségű római kori leletanyag került felszínre a területen megfigyelhető, 1,2–1,8 m vastag, sötétszürke feltöltésrétegből. A nyelés és a rábontások után nyilvánvalóvá vált, hogy a római kori leletanyag túlnyomó része a feltöltés alsó rétegeből származik, míg a felső, vastagabb réteg újkori cseréptörmeléket, szemetet és állatcsontot tartalmazott.

Sírok és épülettörmelék nem került elő, ezért következtetésünk az, hogy a leletek vagy máshonnan kerültek ide (a területet szeméttelépnek használták), vagy az ásatás egy lakóház nagy területű udvarát tárta fel.

Az ásatás során 41 jelenséget azonosítottunk, amelyek nagy része a feltöltésréteghoz kapcsolódó folt, valamint beásás. A területen egy kút is előkerült, amelyben 2 római kori, meglehetősen épségben előkerült korszót találtunk.

A leletanyag kifejezetten gazdag. Számos jó minőségű importáru (terra sigillata) és helyben készített kerámiaedény, valamint mécsesek kerültek elő. A leletek között rengeteg az állatcsont; fém- és üvegtárgy viszont kifejezetten kevés került napvilágra. A leletek túlnyomórészt a Kr. u. 1–2. századra keltezhetők.

Konzulens: Kiss Péter.

PAP ILDIKÓ KATALIN

379. Szombathely, Kisfaludy Sándor utca 60.

(Vas megye) Ró

2003. április 1–18. között a fent jelölt telken 121 m² területen 9, Savaria K-i temetőjéhez tartozó sírt tártunk fel (215–223. sírok). Mivel a sírok a már ismert temetőben kerültek elő, az eddig feltárt temetkezések számozását folytattuk. A vázak kettő kivételével bolygatottak voltak, az épségben maradt sírok közül az egyik biztosan melléklet nélküli volt, egyet pedig csak a kulcscsontokig sikerült feltárnunk, többi része a metszettel alatti található. A bolygatott vázak körül mellékletet nem találtunk, csak helyenként volt megfigyelhető kék üveg felszedhetetlen morzsaléka. A sírok Ny–K-i tájolásúak, téglalap vagy lekerekített sarkú téglalap alakúak. Bolygatatlan sírépítményt egy esetben sikerült megfigyelnünk, itt habarcsba ágyazott, nagyméretű, téglalap alakú téglala, illetve tegulák alkották a sírfedést, míg az építmény fala fölül három sor fektetett, kötésbe és habarcsba rakott falazótéglából, illetve lent egy sor állítva elhelyezett tubusból állt (221. sír). Egy szétdőlt sír hasonló szerkezetű lehetett, sarkaiban az állított, ám szétvert tubusok maradványait megtaláltuk (220. sír). Egy sírnak csatári kőből (217. sír), egynek csatári kőből és téglából raktak keretet (218. sír), egy bolygatott építmény falait tég-

lából emelhetők (216. sír). Két elhunytat egyszerű földsírba temettek (215. és 222. sír), egy váz maradványait egy egyszerű, törmelékkel feltöltött kerek gödörben találtuk meg (219. sír), míg egy földfalú sírra tegulából és ezekre borított imbrexekből csináltak sírfedést (223. sír).

Érdeklődésre tarthat számot a terület D-i részén elhelyezkedő épületrészlet, mely két, valószínűleg egyszerre épített fal T alakú szakaszából áll. A kisebbik falszakasz 60 cm széles, a főfal 90 cm széles. A főfal tájolása Ny–K. A fal egy részét kitermelték, ám egy nagyobb szakaszon sikerült az öntött faltestet is föltárnunk. A fal készítésének menete a következő volt: 3–5 cm kavicságyra tegulákat, kisebb részben csatári köveket raktak, illetve dobáltak, majd leöntötték habarccsal. A tegulák hosszanti oldalukkal a fal szélével párhuzamosan helyezkedtek el. Az épület nem vág sírt, sem más római objektumot, ezért valószínűsíthető, hogy a temető használatára idején állt. Az épület közvetlen környékén sok falfestmény-töredéket találtunk.

PAP ILDIKÓ KATALIN

380. Szombathely, Kisfaludy Sándor utca 70.

(Vas megye) Á

2003. október 7. és november 19. között a telek északi részén felépítendő társasház helyén pincékkel, illetve újkori beásásokkal erősen bolygatott 385 m² kiterjedésű területen 62 kora Árpád-kori, 10–11. századi, soros temetőhöz tartozó sírt tártunk fel.

A sírok Ny–K tájolásúak, többségük lekerekített sarkú téglalap alakú. A vázak a korszak szokásainak megfelelően háton fekvő, nyújtottan voltak temetve. Valamennyi temetkezés koporsós volt, erre a vázakra megfigyelhető jegyek (félíg földdel telt koponya, leesett állkapocs, elfordult koponya, lábszárak mellé esett térdkalács) mellett sok esetben koporsólenyomatok, koporsódeszkák maradványai, illetve koporsószegek is utalnak. Az ismert koporsóformák közül a rönkkoporsó és deszkakoporsó található meg a temetőben.

A mellékletek jellegzetes kora Árpád-kori tárgyak: sima S-végű hajkariák bronzból és ezüstből, sima bronz hajkarikák, fülbevalók, sima, illetve sodrott bronzgyűrűk, líra alakú bronzcsat, ovális vascsatok, restaurálatlan állapotuk miatt még meg nem határozott, jó minőségű ezüstpénzek, egy sodrott bronztorques, valamint két, ezüstpénzes, hordó alakú üvegyöngyökből álló nyaklánc és a már említett, főképp T-fejű koporsószegek.

A telek déli részének és a Kis u.–Szent Márton u. saroktelek területének feltáráására 2004 tavaszán kerül sor.

PAP ILDIKÓ KATALIN

381. Szombathely, Kossuth Lajos utca 20.

(Vas megye) Ró

2003. július 2. és 16. között elvégeztük a telek (hrsz.: 6309) hátsó, udvari traktusának szondázó jellegű régé-

szeti kutatását. A 12 munkanap folyamán feltárt 6,6 m² felületű szonda létesítésének célja az volt, hogy megállapítsuk, a tervezett üzletpavilon alapozása során érint-e régészeti jelenségeket, az alapozás tehet-e tönkre régészeti leleteket.

A szondát a geológiai altalaj +10 cm-ig mélyítettük. Az érintett kötött sárga agyagrétegbe vágódó kutatószelevényünk alját a mai felszíntől számítva 365 cm-en értük el. A mélyülés során sem régészeti korú falmaradványt, sem pedig szilárd padlószintet nem találtunk. A feltárt rétegsor azonban kiválóan alkalmas volt az adott terület települési rétegeinek vizsgálatára, illetve szerencsés véletlen folytán lehetőség adódott, hogy a szondában megfigyelt településjelenségeket Savaria déli városrészének településszerkezetében elhelyezhessük. A feltárás legmarkánsabb régészeti jelensége a felszíntől 235 cm mélyen jelentkező, az egykori döngölt sárga agyagjárószintre zuhant vesszőerősítésű öntött falazat nagyméretű töredékei voltak. A falazat szerkezete lényegében az auktoroknál említett, Savariában legutóbb a Szily J. u. 19-ben megfigyelt „opus cratitium”-hoz hasonlít, azzal a különbséggel, hogy esetünkben a döngölt agyagot durva szemcséjű kavicssal és kőzúzalékkal kevert – közel beton keménységű – mészhabarccsal helyettesítették.

A ledőlt falazatban lévő egykori vesszőlenyomatok, illetve a dőlésirány alapján megállapíthattuk, hogy a fal egykor nagyjából K–Ny irányban állhatott. A fal rekonstruált vonala alapján szinte teljes biztonsággal állíthatjuk, hogy az egykori épület orientációja a délnyugati városrészben másutt (pl. Fő tér 1–6.) tapasztalt utcaszerkezet, nagyjából É–D-i tájolásához, nem pedig a DNy-i városfal, illetve annak belső oldalán futó utcához igazodott.

Az ásatás végén – a metszetfalakba oldalról belebontva – kívántunk biztos stratigráfiai helyzetű leletekhez jutni. A munka során a K-i metszetfal síkjától befelé kb. 20 cm-rel É–D irányú kőfal falsíkja jelentkezett. A fal iránya megerősítette a leborult öntött fal alapján megállapított épülettájolást. A falat nem bontottuk ki, csak jeleztük irányát.

SOSZTARITS OTTÓ

382. Szombathely, Óperint utca 10.

(Vas megye) Ró

2003. október 8–21. között lezajlott a területen (hrs.: 5690) a beruházást megelőző régészeti feltárás, melynek folyamán a tervezett épület alatti kb. 60 m²-es területet tártuk fel.

A gépi földmunka során a felső (0–1,4 m), kevert feltöltésrétegből hatalmas, mészkőből készült oszlopláb töredéke került elő. A feltárási terület déli részén római kori, csatári kőből forró falazásos technikával készült falszerkezetet találtunk, amely határozott vonallal vágódott az altalaj felső részét képező tömör, szürke agyagba. A tisztítás után kirajzolódott az építmény északi széle, a másik három irányban azonban az ásatási területen

belül nem ért véget, hanem a szomszédos épületek alatt folytatódott. Ez több, mint 5 méteres szélességet és legalább 8 méteres hosszúságot jelent. Értelmezésünk szerint egy épület lemezalapozása került elő.

Az épülettől északra, a szürke agyag fölött tegulatöredékekből készült járószint húzódik, kevés habarcsalapozással. A felső, kevert feltöltésből származik négy darab, márványból készült oszlopfőtöredék és egy pillérfő töredéke.

Kistárgyi leletanyag – eltekintve a feltöltésből származó újkori cseréptörmeléktől és állatcsonttól – nem került elő, ami az épület rövid ideig tartó használatára utal. Ennek ellenére a környék korábbi leleteinek ismeretében az építmény a késő császárkorra (Kr. u. 4–5. sz.) keltezhető.

Hasonló falszerkezetek a Perinttől nyugatra eső területen, a Körmendí út, Nárai út, Dózsa György utca és Óperint utca környékén nagy számban fordulnak elő. Az épület a korábbi kutatások alapján a Perinten túli területen feltételezett tartományi császárkultusz-központ, vagy még inkább a Constantinus-kori katonai alakulat, a lanciarii Savarienses erődjéhez tartozhatott.

Munkatársak: Kiss Róbert régésztechnikus, Krizsán Zsuzsanna régésztechnikus-hallgató.

ILON GÁBOR

383. Szombathely, Pi Mobil Áruház

(Vas megye) R

A beépítésre kerülő területen (hrs.: 1695/23) 2003. március 17–30. között elvégeztük a megelőző régészeti feltárást, amelynek során 1026 m²-t kutattunk meg.

Az ásatással egy újabb szakaszon sikerült tisztázni a 2000. év óta folyamatosan kutatott kora rézkori (lengyeli kultúra III.) település szélét, illetve ennek pontos kiterjedését. Miután korábban ezen a telken is komolyabb (kb. 30–40 cm) mélységű humuszolást végeztek, alapárkos házat nem, csupán az ennek közelségére és a lakottságra utaló gödröket (ezek alját) tárhattuk fel, nem nagy mennyiségű leletanyaggal (elsősorban kerámia, valamint paticsötredékek).

A települést DDK-ról határoló állóvízre (mocsár), időszakos elöntésre utaló szürke agyagos iszapréteget a felület D-i részén (az AGIP benzinkút felé) megfigyeltük, s ennek jelentkezésével párhuzamosan a településjelenségek meg is szűntek.

ILON GÁBOR

384. Tamási, Szentmártoni-dűlő

(Tolna megye) Á, Kk

2003. május 18-án terepbejárást végeztem a 18–19. századi forrásokban is említett középkori falu- és templomhelyen, ahol korábban már többször is jártam. Az elpusztult település helye Tamásitól É-ra, a Cseréngáti-patakon levő halastótól Ny-ra, a patakra merőlegesen futó földesúttól É-ra, a patakra lejtő É–D-i irányú lapos